І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 1. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го СІЧНЯ 1959 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 2, 1959 — No. 1. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ГОТУЄ ПОСЛАННЯ ПРО СТАН УНІЇ І СВІТУ

Вашингтон. — З Білого Дому повідомляють, що президент Айзенгавер вирішив виступити із своїм сьомим річним посланням про Стан Унії на об'єднаній сесії Конгресу, яка відбудеться в п'ятницю, дня 9 січня 1959 р., вполудне. У своєму посланні Президент подасть не тільки перегляд справ і ситуації Американської Унії, значить З'єдинених Держав Америки, але й теж зробить підсумки міжнародної ситуації в сучасному світі. Послання буде не надто довгим і в ньому през. Айзенгавер не буде торкатися подрібно своїх плянів і пропозицій, що будуть передані під розгляд Конгресу в пізніших посланнях у справах економічних, бюджетових та інших. Послання Президентове про Стан Унії буде передаване по всій країні і в світі телевізійними і радіовими стаціями. Президент почав уже працю над цим посланням, відбуваючи окрему конференцію в цій справі із своїм головним асистентом ген. Вілтоном Б. Персонсом і своїм помічником в писанні промов проф. Малколмом Мусом. Дату виголошення послання устійнено вже на нарадах з провідниками обидвох партій у новому Конгресі, який починає свою сесію в середу, дня 7 січня 1959 р. Досі не устійнено ще тільки дати передання Конгресові бюджетового проєкту уряду, друк якого затягується з огляду на величезний матеріял і безліч статистичних таблиць. У вівторок, дня 30-го грудня през. Айзенгавер, який перебуває тепер на своїй фармі в Геттисбургу, призначив п'ятьох членів до нової комісії Міжнародних правил судової процедури, що її завданням мало б бути вивчення методів поліпшення міжнародної праці в ділянці судівництва. Найменував Президент до цієї комісії кол. генерального прокуратора Герберта Бровнелла, юн., з Ню Йорку Чарлза Д. Брейтела, апеляційного суддю з нюйоркського Найвищого Суду, Філа Шерідана, головного суддю каліфорнійського Найвищого Суду, Генрі Ф. Голленда, кол. асистента державного секретаря для міжамериканських справ і Чарлза Сілвануса Райна кол. президента Американської Адвокатської Асоціяції. Водночас із цим подано до відома, що державний секретар Джан Фостер Доллес призначив заступником асистента державного секретаря для міжнародних справ Джана В. Гейнса, юн., і правником державного департаменту Лофтуса Бекера.

Флеммінґ за збільшення числа жінок — науковців

Вашингтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур С. Флеммінґ промовляв на зборах Американського Товариства для Поступу Наук і домагався, щоб більше жінок працювало на науковому полі, бо інакше важко буде ЗДА виграти перегони з СССР в ділянці науки і технології. Флеммінґ казав, що поважною небезпекою для ЗДА є те, що відчувається брак персоналу в інженерстві, науці і математиці. Він виступив проти тієї неохоти, яка існує серед деяких науковців, коли їм приходиться навчати жінок, які студіюють інженерію або точні науки. Флеммінґ звернув увагу також і на те, що навіть ті жінки, які вже перейшли науковий вишкіл, не можуть дістати відповідного й повного зайняття в деяких наукових фірмах, які з упередженням ставляться до науковців жіночої статі. Кристалограф лябораторії фірми Белл Телефон, д-р Елизабет Вуд у своїй промові нарікала на те, що вже від дитячого садка вмовляється в дівчат, що „механічні винаходи та наукові проблеми" — це справа хлопців, а не дівчат. Також і інші жіночі промовці нарікали на те, що „американське громадянство нереалістично і гістерично" ставляться до жінок, які здобувають наукову кар'єру.

Айзенгавер на першому місці з 10-ох, якими американці найбільше захоплюються

Принстон, Н. Дж. — Директор Американського Інституту Публічної Опінії д-р Джордж Гелуп перевів опитування на тему, ким американці найбільше захоплюються, і ствердив, що на першому місці вже 7-ий раз стоїть президент Айзенгавер. Він розіслав такий запит: „Якою людиною ви найбільше захоплюєтеся, яка тепер живе в якійнебудь частині світу?" На основі відповідей д-р Гелуп склав такий список 10-ох найпопулярніших людей: Айзенгавер, Винстон Чирчилл, д-р Альберт Швайцер, Билл Ґреґем, колишній президент Труман, генерал МекАртур, віцепрезидент Ричард Ніксон, д-р Йонас Солк, Бернард Барук і губернатор Орвел Фобус. Минулого року цей список виглядав так: Айзенгавер, Черчилл, Труман, Ґреґем, Швайцер, Солк, МекАртур, єпископ Фултон Шін, Адлей Е. Стівенсон і Папа Пій XII.

З ПОЯВИ ПТАХІВ МОЖНА ПЕРЕДБАЧАТИ, ЩО НЕ БУДЕ ГОСТРОЇ ЗИМИ

Ню Йорк. — Товариство „Одюбон", яке під час Різдва спостерігало птахів, ствердило, що в районі Ню Йорку залишилася велика кількість вільшанок та іншого птаства, а це свідчить про те, що вони не сподіваються цього року сильних морозів. Але хто зна, як воно буде, бо й птахи можуть помилятися, як помиляються люди.

В АМЕРИЦІ

● **Державний секретар** Дж. Фостер Доллес, повернувшись з конференції держав НАТО в Парижі, виїхав на відпочинок до Джемейки, де залишиться до суботи 3-го січня.

● **Як повідомляє департамент оборони,** — ракета-сателіт „Атлас" кружлятиме довкола Землі 45 днів — у два рази довше як передбачали. У вівторок і в середу цього тижня в деяких частинах ЗДА можна було бачити „Атлас" неозброєним оком.

● **Три великі фірми** „Ей енд Пі", „Ґренд Юніон" і „Максвелл Гавз" зменшили на 2 центи і на 2—6 центів за слоїк так званої „інстант кофі". Ціна на каву тепер така сама, як було 10 років тому.

● **Нюйоркський губернатор** Аверел Гарриман 1-го січня передав урядування новому губернаторові Нелсонові Рокфеллерові, але, як заявив він на телевізії, не покине займатися політикою. Гарриман плянує весною цього року відвідати СССР, де він колись був американським амбасадором.

● **Летун фльоти,** 20-річний Чарлз Вілкокс, після спортових змагань у баскетбол в Падука, Кентоки, сидячи в авті, випив за одним махом чверть літри віски і зараз після того помер.

● **Поліція** заарештувала в Брукліні, Н. Й., одинадцятьох юнаків, з того трьох у віці 15-ох років, які вчинили напад на весільний похід, при чому поранили молодого, дружбу, і весільного боярина, а одного з гостей закололи ножем на смерть.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ КІНЦЕВОРІЧНІ НАРАДИ

Минулого вівтірка, 30-го грудня 1958-го року Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу відбув свої кінцеворічні наради, на яких розглянено цілий ряд актуальних адміністраційних, організаційних та громадських справ. Зокрема, обговорено 65-річчя УН-Союзу, що припадає в 1959-му році та рішено ці роковини відповідно відзначити. На порядку нарад були м. і. такі справи, як недалекий Конґрес Американських Українців, Мазепинський рік, 40-річчя Акту Соборности, кампанія в справі будови каледжу св. Василія в Стемфорді та ін. В нарадах, якими проводив головний предсідник Д. Галичин, взяли участь усі інші члени Екзекутиви: заступники гол. предсідника Й. Лисогір і Анна Герман, гол. секретар д-р Я. Падох і гол. касир Р. Слободян. Наради відбулися в приміщенні головної канцелярії УНС в Джерзі Сіті.

КУЛЬТУРНА КОМІСІЯ УНС І РЕКТОР УВУ ПРОФ. Д-Р ІВАН МІРЧУК ВІДБУЛИ НАРАДИ В СПРАВУ КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ

Минулого понеділка, 29-го грудня 1958 р., в приміщенні головної канцелярії Українського Народного Союзу в Джерзі Ситі відбулися спільні наради Культурної Комісії УНС з проф. д-ром Іваном Мірчуком, ректором Українського Вільного Університету в Мюнхені, в справі курсів українознавства на Союзівці, над якими УВУ має педагогічний протекторат. В нарадах, якими проводив головний предсідник УНС і голова Культурної Комісії п. Д. Галичин, взяли ще участь, крім згаданих, секретар Комісії ред. А. Драган, члени Комісії д-р Я. Падох і д-р Володимир Ґалан та директор курсів проф. д-р Василь Стецюк. Під час нарад познайомлено Ректора УВУ з дотеперішнім перебігом курсів, яких досі відбулося вже 5 в рр. 1951—1958 та на яких навчалось разом 165 студентів. Кожний курс мав пересічно 130 навчальних годин. При цій нагоді проф. В. Стецюк поінформував, що досі у 2 випадках американські університети признали студентам відповідні кредити за відбуті курси на Союзівці. Під час нарад обговорено ряд можливостей відповідної стабілізації цих курсів, забезпечення їх відповідними підручниками і навчальним матеріялом та постійного піднесення їх навчального рівня. Ректор УВУ погодився, що в дальшому УВУ видаватиме, на рекомендацію директора курсів проф. д-ра В. Стецюка, що є рівночасно уповноваженим УВУ на цих курсах, відповідні власні посвідчення для найспосібніших курсантів, що закінчать навчання з найвищим успіхом. Проф. д-р Іван Мірчук висловлювався з великим признанням про ініціятиву У. Н. Союзу в справі курсів, щоб при їх допомозі дати народженим чи вихованим в Америці і Канаді українським студентам відповідні знання про їх далеку батьківщину. Участь в нарадах Культурної Комісії була рівночасно і прощальними відвідинами проф. д-ра І. Мірчука, який вже в цю суботу, 3-го січня, разом із своєю Дружиною вертається кораблем „Квін Мері" назад до Европи.

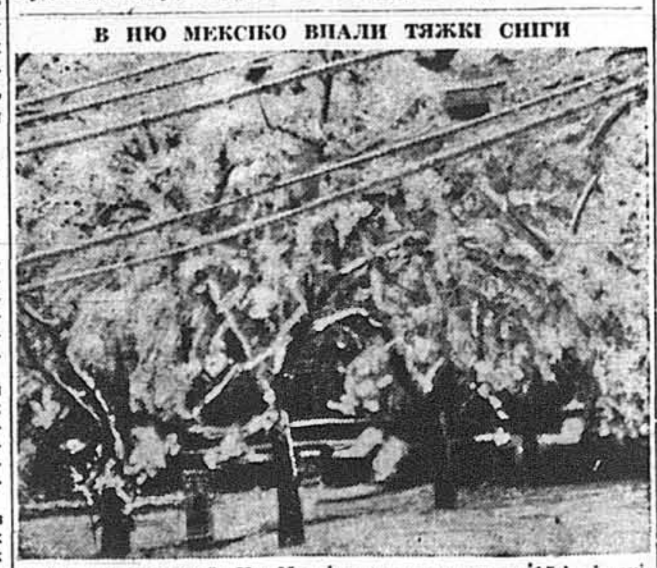
Врятували 47 членів залоги корабля, який розбився надвоє

Овшен Сити, Мериленд. — Навантажений нафтою ліберійський нафтоналивний корабель „Африканська Королева" наплив на мілину у віддалі кількох миль від узбережжя Мериленду і розбився надвоє. На щастя, не було жертв в людях, бо на перший сиґнал СОС з'явилися кораблі і аж 9 гелікоптерів, які врятували всіх 45-ох членів залоги. Командант корабля капітан Кай Деніелсон і його заступник Йорґен Йорґенсон, обидва норвежці, зійшли останні з розбитого корабля, і їх врятував катер „Аґассіз", 45 моряків врятувалися при допомозі гелікоптерів, які налітали на розбитий корабель і забирали загрожених. 22,340-тонновий корабель „Африканська Королева" віз нафтову ропу з Колюмбії до Полсборо, Н. Дж.

Проф. Яр. Рудницький очолив Американське Наукове Товариство

Ню Йорк. — На річній конвенції Американського Назвознавчого Товариства (Американ Нейм Сосаєті) в готелі Статтлер у Ню Йорку обрано проф. Ярослава Рудницького з Манітобського Університету в Вінніпеґу президентом цього Т-ва. Він зайняв це місце після проф. М. Браяна з Бруклин Каледж. Секретарем перевибрано проф. Ф. Крамера з Ріно, Невада. Проф. Я. Рудницький був членом - основником АНТ в 1951 р. і з того часу займає різні пости в управі товариства. На з'їзді в Ню Йорку він виголосив доповідь на тему транслітерації українських і слов'янських прізвищ в Америці й Канаді. Як відомо, проф. Рудницький є видавцем і редактором серії УВАН „Ономастика", що в 1958 осягнула 16 випусків. Черговий з'їзд АНТ рішено відбути в грудні 1959 в готелі Палмер Гавз у Шикаґо.

В НЮ МЕКСІКО ВПАЛИ ТЯЖКІ СНІГИ

В Альбукверк, стейт Ню Мексіко, впало востаннє 15 інчів снігу. Небувала в цьому стейті сніговія спричинила перервання 30 електричних проводів і припинення автової й автобусової комунікації. На фото: одна з дільниць в Альбукверк.

Москва покликується на підтримку Китаю і сателітів у справі Берліну

Москва. — Московська „Правда" покликується на „повну підтримку" збоку комуністичного Китаю та своїх европейських сателітів щодо політики Совєтів на терені Берліну. „Правда" твердить, що совєтський уряд далі твердо стоїть на своїй вимозі щодо перетворення західнього Берліну у „вільне місто" і щодо відкликання з західнього Берліну західніх військових гарнізонів, але — мовляв — совєтський уряд готов вислухати також всяку іншу пропозицію. Тим часом постійна Рада НАТО в Парижі затвердила вже проєкт західньої офіційної відповіді на совєтську ноту з 28 листопада 1958 щодо берлінського „вільного міста". За часописними інформаціями — ноти трьох західніх великодержав не будуть тотожні щодо форми, тільки щодо змісту. Найкоротша буде французька відповідь, найдовша, з найбільш полемічними зворотами, англійська нота. Західні держави не висуватимуть тепер ніяких контрпропозицій, тільки покличуться на те, що вони все ще не мають відповіді на свою ноту з 30 вересня ц. р., яка пропонувала повести нові переговори в справі об'єднання Німеччини.

Французи стурбовані погіршенням їх матеріяльної ситуації

Париж. — Французькі громадяни в масі дуже стурбовані останніми розпорядками уряду, які йдуть по лінії „затіснення пояса" і в практиці означають підвищення коштів утримання. Всі три французькі професійні спілки — комуністична, соціялістична і католицька — проголосили комунікати з дуже критичними висловами під адресою нового державного бюджету, який вміщає нові посередні податки. Очевидно, що найгостріше виступають комуністи, які хочуть використати настрій пригнічення і невдоволення для своїх партійних цілей, назвавши економічні заходи уряду „образою працюючої кляси без прецеденсу". Міністер фінансів Піне відбув пресову конференцію, на якій з цілою отвертістю говорив про конечність жертв збоку цілого народу, щоб можна вивести Францію з її господарської скрути. Практично — від нового року подорожіють молоко, хліб, шоколяда, риж, електрика, ґаз, вугіль, залізничі квитки, поштові оплати, телефон і багато інших продуктів та предметів, між ними найбільше — алькоголь. Найбільше потерплять службовики і робітники в державних підприємствах, як залізниці пошта й телеґраф. Зате біржа зареаґувала корисно на заповіджені реформи, зокрема на девальвацію франка і на скасування великої частини імпортових бар'єр.

Західня Німеччина не хоче працювати з Москвою при будові греблі в Єгипті

Бонн. — Несподівано швидке формальне підписання договору між Москвою і Об'єднаною Арабською Республікою про признання большевиками названій Республіці кредитів на суму $100 мільйонів на будову в першій стадії Асванської греблі над Нілем, заскочило західньо - німецькі промислові й фінансові кола, зацікавлені також цією будовою. Як вже повідомлювано про це, західньо - німецькі промисловці запропонували Арабській Республіці довготермінову позичку в сумі $48 мільйонів на ту саму ціль, з тим, що ця сума була б підвищена також мабуть до 100 мільйонів. Однак тепер німці заявили, що перед підписанням відповідної умови вони мусять познайомитись із детайлями совєтсько - єгипетської умови. Річ у тому, що в совєтсько-єгипетській умові ніби зазначено, що роботи при Асванській греблі будуть переводитись з совєтськими інженерами і совєтським матеріялом. Тим часом німецькі фахівці ніяк не погодяться працювати під зверхністю совєтських інженерів, ані з совєтським матеріялом. З офіційного німецького боку заявлено, що в цій справі треба засягнути „інформацій про технічні подробиці".

Тіто „освідомлює" Сукарна щодо істоти комунізму в СССР і Китаї

Якарта. — Головною ціллю теперішньої подорожі Тіта по Далекому і Середньому Сході є з'єднати собі союзників для своєї власної розгри з Москви й Пейпінґом — твердять закордонні кореспонденти. Тому Тіто буде намагатись передусім в своїх дальших розмовах з індонезійським президентом Сукарном „усвідомити" його про дійсне обличчя совєтського та комуно-китайського режимів. Одначково Тіто, як Сукарно є за зберіганням „невтральности" і за „співіснування" між комуністичним і вільним світами, а тим паче — за втримування добрих власних взаємин з комуністичними і вільними країнами світу. Проте Сукарно виявив куди більшу безкритичність і угодівство супроти комуністичних режимів в Китаї і СССР, ніж комуніст Тіто, який краще знає своїх співпартійців. Зокрема Тіто мусить доказати Сукарнові правильність свого недавнього голосного твердження, що Мао Тсе-тунг свідомо веде воєнну політику, не дбаючи, коли б навіть прийшлось втратити 300 мільйонів китайців, бо — мовляв — ще 300 мільйонів залишились би при житті. Тіто є рішучим противником теперішніх „соціялістичних реформ" в комуністичному Китаї — впевняють журналісти.

Два сини президента Батісти прилетіли до Ню Йорку

Ню Йорк. — 30-го грудня до Ню Йорку прилетіла група десятьох кубинських громадян, між якими були і два сини кубинського президента Фульхенсія Батісти 8-річний Карльос Мануель і 10-річний Роберто Франсіско. Прилетіли ще такі визначні особи, як особистий лікар Батісти д-р Раміро Льопез де Мендора з дружиною і 13-річною донькою та близький приятель Батісти Мануель Перез Бенітоа. Кубинські урядовці заявили, що сини президента прибули тільки на те, щоб привітати тут новий рік, але в політичних колах гадають, що це сталося внаслідок завзятих боїв урядових військ із повстанцями Фіделя Кастра, який перемагає війська Батісти і хвалиться, що незабаром здобуде весь острів, бо тепер вже має в своїх руках більше, як половину цілої кубинської території. Уряд запевняє, що йому вдасться в найкоротшому часі зліквідувати повстанців Кастра. Вже поширилися вістки, що Батіста плянує залишити Кубу. В Гавані були експльозії, спричинені повстанцями.

● **У Ливані** будують нові готелі, шляхи, басейни і спортові залі, щоб приманити туристів. Уряд широко рекламує біблійні місцевості та інші пам'ятки старовини, що знаходяться на терені Ливану.

ДЕ ҐОЛЬ РЕОРГАНІЗУЄ ЗБРОЙНІ СИЛИ ФРАНЦІЇ

ЗАПОВІДАЄ МОБІЛІЗАЦІЮ У ВИПАДКУ КОМУНІСТИЧНОГО ПОВСТАННЯ

Париж. — Французький прем'єр ген. Шарль де Ґоль, який з днем 8 січня перейме становище президента Франції, перевів окремим декретом реорганізацію французьких збройних сил, заповівши в ньому водночас проголошення загальної мобілізації або винняткового стану в державі у випадку небезпеки. Ця небезпека могла б настати або у зв'язку з загрозою атомової війни, або „підривної війни". У такому випадку уряд мав би право розпоряджати „особами, майном і установами та підпорядкувати всі державні засоби під державну контролю і розпорядження". Такі інформації подав пресі міністер Жак Сустель. Реорганізація, переведена де Ґолем та прийняті під увагу розпорядки його уряду беруть під увагу дві актуальні небезпеки, існуючі для Франції: велику загальну війну та „підривну ідеологічну війну". Сустель не пояснив ближче, як можна погодити передбачений плян проголошення загальної мобілізації чи винняткового стану новою конституцією. Автім, вона дає право президентові Республіки у випадку небезпеки припинити важність всіх нормальних державних установ та перейняти в свої руки повноту влади, дармащо це може статися тільки після поради з прем'єром, головами обох парляментарних палат і президентом так званої конституційної комісії. З другого боку, надавичайні права можна — за новою конституцією — дістати на підставі рішення уряду. У проголошеному декреті встановляється Оборонну Раду, яка буде складатись з прем'єра та міністрів оборони, закордонних і внутрішніх справ та фінансів. Зберігається восновному час тривання військової служби протягом півтори року, але водночас, з уваги на теперішню війну в Альжирі, признається можливість існування „активних військових зобов'язань" — на час двох років. Взагалі ж кожний французький громадянин зобов'язаний до активної військової служби до 37 року життя, після чого може бути покликуваний до допоміжної служби у не-військовій обороні країни. Мін. Сустель заявив, що тому, що небезпеки атомової і підривної війни є постійні, то й організація державної оборони мусить базуватись на принципі постійности. Новий декрет — за коментарями преси — дає право де Ґолеві змобілізувати всі державні засоби до боротьби проти комуністичного або реакційного повстання у Франції. Водночас, цей декрет має усвідомити французів про небезпечну міжнародну ситуацію, в якій знаходиться світ і з ним — Франція.

Мікоян намовлятиме ЗДА до сепаратних переговорів із Москвою

Вашингтон. — Головна ціль приїзду найближчого співробітника Хрущова, першого віце-прем'єра СССР, Анастаса Мікояна до Вашингтону — переконати З'єдинені Держави, щоб вони у двосторонніх переговорах з Совєтським Союзом „впорядкували світ" — твердять вашингтонські кореспонденти після того, як у минулий вівторок, 30 грудня 1958 р. совєтський амбасадор Міхаїл Меншіков перевів 55 хвилин на розмові з заступником державного секретаря Робертом Морфі. Вони прийшли до того переконання за аналізою останніх розмов Хрущова з різними видатними американцями, що в останніх місяцях відвідали Москву. Меншіков заявив журналістам, що Мікоян приїде до Вашингтону в першому тижні січня і що перебуватиме в ЗДА коло двох тижнів. 19 або 20 січня він виголосить промову в Клюбі Крайової Преси у Вашингтоні. В найближчий понеділок приїде з Москви до Вашингтону американський амбасадор Левеллин Томпсон, щоб узяти участь в розмовах з Мікояном. Вашингтонські керівні чинники не мають ще офіційних даних про те, з чим приїздить Мікоян. Вони зустріли б прихильно — пише американська преса — кожний такий крок, який вказував би на відворот Совєтів від їх пляну перетворення західнього Берліну у „вільне місто" та на готовість вступити у переговори про об'єднання Німеччини. Проте назагал у Вашингтоні сумніваються, чи Мікоян „пустить фарбу" щодо совєтських плянів, бо — мовляв — ще яких 5 місяців бракуватиме до часу, що його визначив Хрущов у своєму ультиматумі з 28 листопада щодо „вільного міста", а совєтська тактика така, щоб до останньої хвилини тримати в тайні свої заміри. Зате всі у Вашингтоні певні, що Мікоян говоритиме на свою улюблену тему — про потребу поширення американсько-совєтських торговельних зв'язків.

У СВІТІ

● **Московська „Правда"** і совєтське радіо назвали економічні реформи 10-ох західньоевропейських країн, що облегшили валютову виміну та скасували імпортові бар'єри, „економічною хуртовиною" та „торговельною війною". Цілий світ прийняв ці реформи, як доказ сили, а не слабости Західньої Европи.

● **У Москві** розпочали широку кампанію поборювання пияцтва: строго заборонено продавати в каварнях і ресторанах від Новий Рік і на Різдво більше, як по одній чарці горілки, і то тільки разом із їдою. Власники готелів особисто відповідальні за пляшковий продаж алькогольних напоїв чужинецьким туристам.

● **З одного із найславетніших у світі музеїв в Каїро** викрадено в таємничий спосіб десять золотих табличок із написами, що їх вважають за перші золоті монети з-перед 4,000 років. Вони важать разом 176 фунтів і за самою лише вагою золота оцінені на $100,000, але їх музейна вартість безцінна. Крадіж викрили випадково, зауваживши в ґабльотах замість оригінальних золотих експонатів — мідяні підмінки.

● **У Бонні, в Західній Німеччині,** покарано Вальтера Функа, міністра економії за Гітлера, карою 10,900 марок за активну співучасть у масовому пограбуванні жидівських маєтків. Вальтер Функ, що має тепер 67 років, був засуджений в Нюрнберзькому процесі воєнних злочинців на досмертну в'язницю, але вийшов на волю в 1957 році у зв'язку з дуже поганим здоров'ям.

● **У селі Віковці,** в Юґославії, 80-річний селянин, хорват Іван Гацанович десять років тому одружився втретє і має від цього подружжя троє дітей: синів 6 та 4 років і дочку 3-х років. З свого першого подружжя він має внуків і правнуків старших від названих його дітей.

● **У західньому Берліні** заарештовано д-ра Курта Вернера, голову економічної секції Ліґи вільних юристів, яка користується підтримкою західніх правничих організацій і збирає дані про правні зловживання в Східній Німеччині. Вернерові, що втік перед тим із Східньої Німеччини, закидається службу в комуністів, зокрема передачу східньо - німецькому урядові списка таємних співробітників названої організації, що перебувають у совєтській зоні.

● **Роберто Росселіні,** видатний італійський режисер і фільмовий продуцент, який розвівся з Інґрід Берґман, славетною драматичною і фільмовою артисткою, звернувся до суду, щоб йому признали права опікуна над трьома дітьми, народженими від його шлюбу з Інґрід Берґман, яка вийшла минулого тижня заміж за шведського промисловця Ларса Шмідта. За італійським подружнім правом цивільне подружжя і не-католицькі шлюби осіб, що вінчались у католицькій церкві і дістали тільки т. зв. судову сепарацію — не важні,

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ РІК — НОВІ НАДІЇ І ТРИВОГИ

Відкрити таємницю, пізнати невідоме, збагнути, „куди пливе та річка", проглянути заслону майбутнього — все це належить до людської вдачі і є однією з головних передумов прогресу, що фантазії минулого перетворює в дійсність сучасного. Зокрема, з таких нагод, як закінчення одного і започаткування нового року, людина намагається досвідом минулого, логікою і зіставленням фактів відхилити бодай кінчик заслони майбутнього і розгадати свою прийдешню долю.

Очевидно, що в цьому напрямі людина також зробила величезний прогрес, навчившись передбачати не тільки завтрішню погоду, але й майже до подробиць кількість смертних випадків на шляхах під час зв'язаного із святами довшого кінця тижня. Асекураційні компанії з точністю майже до одиниць знають наперед, скільки людей помре впродовж року, тільки не знають, хто саме. На базі подібної логіки і зіставлень можна у відповідній мірі передбачати й політичні події, тільки в них багато більше химер, ніж у природних явищах, тому і передбачення йдуть, звичайно, під знаком „надвоє баба ворожила", а радість переплітається зі смутком, надії з тривогою.

Багато таких надій і тривоги можна було вичути в одній цікавій публічній імпрезі, зв'язаній із закінченням 1958-го року. Інформаційна служба телевізійної стації Коломбія Бродкестинг Систем зібрала минулої неділі на дебати за круглим столом дев'ять своїх найкращих кореспондентів з найголовніших частин світу: ЗДА, Південної Америки, Англії, Франції, Німеччини, Совєтського Союзу, Італії, Середнього Сходу і Далекого Сходу, які під проводом відомого з таких і подібних імпрез Еда Морров дебатували на тему „Десять минулих і десять майбутніх років" у міжнародній політиці. Розглядаючи найважливіші події останніх десятьох років, ці уважні спостерігачі та коментатори подій зараховували до них у першу чергу ріст і перемоги націоналізму в світі, з одного боку, і величезний зріст могутности Совєтського Союзу — з другого. До найважливіших подій в Европі зараховували кореспонденти з Німеччини і Франції розбудову Західньої Німеччини на міжнародну силу першої ваги. Вашингтонський спостерігач не щадив критичних завваг на адресу американського уряду, закидаючи йому „старість і брак ініціятиви", мовляв, більшість акцій американського уряду можна вважати радше за протиакцію совєтським заходам.

Розглянувши так міжнародну ситуацію і її розвиток в минулому, учасники дебат зупинились на, без сумніву, найважливішим запитом: буде чи не буде війна? Велику і навіть до деякої міри наглу загрозу війни передбачав кореспондент з Німеччини. Він переконаний, що коли Москва продовжуватиме започатковану, власне відновлену нею політику, що має на цілі позбутись з Берліну західніх альянтів, війна — неминуча. На це своє твердження він дав цілий ряд логічно обґрунтованих доказів. Його думку найбільше заперечував паризький кореспондент, який, крім того твердив, що Франція уже в короткому часі не матиме клопотів із своїми колоніями, бо не буде мати колоній. Він переконаний, що в теперішній атомовій добі ніхто не може мати навіть одного відсотка певности у перемозі в війні, і тому ніхто не відважиться війну починати. Інше діло, що в теперішніх обставинах війна може „сама вибухнути".

В цьому, мабуть, і полягає як і надія, так і тривога, що з ними вступило людство в новий рік. Проте, не в усіх ці новорічні надії переплітаються з такими ж новорічними тривогами. Що бо може тривожити ще мільйони народів, а з ними й наш український нарід, які опинилися в неволі комуно-московських сатрапів? Для них кожний старий рік закінчується розчаруванням, бо не приніс їм волі, і надією, що ту вимріяну волю принесе новий рік.

З такого стану повинні ми виносити і наші новорічні постанови: зробити все можливе і причинитись усіми своїми, нехай і скромними, можливостями та засобами до того, щоб новий рік не приніс нашому народові такого самого розчарування, як минулий і як десятки попередніх років. У цьому році ми матимемо на це багато добрих нагод, від недалекого вже відзначування світлих роковин проголошення соборности суверенної Української Держави і нашого Конґресу у Вашинґтоні починаючи, а на відзначуваннях впродовж року Мазепинського ювілею і на нашій щоденній праці кінчаючи.

ДЕСЯТЬ НАЙГОЛОСНІШИХ ПОДІЙ

Американська інформаційна аґенція Ассошієйтед Прес перевела між редакторами американських і закордонно-політичних вісток анкету, у висліді якої встановлено десять подій, які знайшли в Америці і взагалі у вільному світі найбільший розголос. Список цих десятьох подій характеристичний як для політичного та господарського обличчя минулого, 1958-го року, так і для настроїв багатомільйонових мас читачів щоденної преси, які цікавляться не тільки подіями з „великої політики", але й суто людськими справами, відношенням між расами, винаходами, життям і смертю визначних постатей.

Ось так, за ствердженням американських фахівців-журналістів, найбільш характеристичними для 1958 року були перегони в опануванні всесвітніх просторів. Вони були сполучені з технологічними перегонами в ділянці керованих ракет, що революціонізують воєнну техніку й основно змінюють воєнну стратегію. Коли 1957 рік закінчився могутнім враженням від випущення Совєтами в жовтні й листопаді двох перших штучних сателітів Землі, то в 1958 році передове місце в цих перегонах осягнули ЗДА, випустивши три „Експлорери" наземної армії плюс мікроскопічний „Вангард" морської фльоти. Навіть жовтнева невдача летунства з випущенням ракети на Місяць була своєрідним успіхом, бо ця ракета осягнула недосяжну доти віддаль 79,000 миль. Завершенням цих успіхів було випущення 18 грудня ц. р. ґіґантського 4-тонного сателіта „Атласа", який тим самим засвідчив, що Америка вже може продукувати далекосяжні ракети, які всилі поцілити кожне місце в Совєтському Союзі.

На другому місці щодо заінтересування, викликаного в минулому році серед широкої читацької публіки, були події на Середньому Сході. 14-го липня ц. р. несподівана революція в Іраку, в якій убито короля Фейсала II, його прем'єра Нурі ес-Саїда і найвидатніших діячів режиму, захитала політичною рівновагою в тому обширі. Через два дні після того през. Айзенгавер вислав війська до Ливану, а Англія — до Йорданії. Запахло війною. Гостра міжнародна криза закінчилась щойно 21 серпня ц. р. одноголосним прийняттям резолюції 10-ох арабських країн на надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Вибір нового президента Ливану генерала Фуада Шегаба та відкликання американських і англійських військ з Ливану і Йорданії були епілогами тієї кризи.

На третьому місці щодо загального зацікавлення стояли американські вибори з 4-го листопада ц. р., які, проте, дістали передсмак сенсації багато раніше, коли в Каліфорнії у передвиборах виявилась величезна перевага демократичного кандидата на губернатора Едмунда Бравна над республіканським сенатором Вільямом Новлендом, потенціяльним кандидатом на президента країни. Блискуча перемога республіканця Нелсона Рокефеллера на губернатора в стейті Ню Йорку на тлі загальної програ республіканців висунула постать Рокефеллера між перших потенціяльних кандидатів у президентських виборах 1960 року.

Смерть Папи Пія XII 9-го жовтня 1958 р. і вибір Папи Івана XIII 28-го жовтня знайшли такий голосний відгук в усьому вільному світі, що він став наявним доказом духової сили і впливів Апостольської Столиці.

Величезну сенсацію викликала афера бостонського промисловця Бернарда Ґолдфайна, дарунки від якого приймав найближчий дорадник Президента, шеф канцелярії у Білому Домі, Шерман Адамс. Ця афера відбилась і на виборчих вислідах, закінчившись, після різних драматичних моментів, димісією Адамса 22 вересня 1958 р. Подібні чисто людські почування викликала вістка про трагічну пожежу в школі в Шикаґо, де згинуло 87 дітей і три монахині. Зате подив для нових винаходів і відважних поривів виявився у надзвичайно голосному відгуку публічної опінії всіх народів на вістку про те, що американський підводний човен, гнаний атомовою енерґією, переплив 11 серпня попід кригою північного бігуна, перебувши 4 дні й ночі під водою. На дальшому місці щодо загального зацікавлення стояв расовий спір у ЗДА поміж центральною владою та більшістю американського народу, що підтримує авторитет Найвищого Суду, який визнав за антиконституційний примусовий поділ шкільних дітей за расовою приналежністю, — і прихильниками такого поділу в південних стейтах Америки. Цікаво, що одинадцятою подією, яка викликала найбільше зацікавлення в американському й закордонному громадянствах, була не далекосхідня криза довкола проблеми Квімою-Формози, яка грозила війною, а драматична криза у Франції, що закінчилася смертю 4-ої Республіки і народженням 5-ої Республіки з генералом Шарлем де Голем, як її першим президентом. Господарська рецесія в ЗДА, яка малодухів лякала маривом депресії, але щасливо минулась і не захитала загальним американським добробутом, була останньою з-посеред десятьох подій 1958 року, що найбільше хвилювали широку публіку в ЗДА. Нової кризи в справі Берліну ще, мабуть, не було часу відповідно оцінити, але вона в обставинах могла б стати одною не тільки з найголосніших, але й найтрагічніших подій уже в новому, 1959-му році.

ПОКАЯННА ЗАЯВА БУЛҐАНІНА

До довгої, просто вже безконечної черги покаянних заяв, що з ними примушені були виступати видатні комуністичні діячі на протязі 41 року існування Совєтського Союзу, обвинувачуючи не тільки себе, але й своїх друзів та спільників, треба зарахувати і покаянну промову колишнього совєтського маршала, прем'єра СССР, президента Державного банку і тепер голови Ставропільського „раднаргоспу" Ніколая Булґаніна. Виступив він із цією заявою, як про це вже згадано у „Свободі", на грудневому пленумі ЦК КПСС. Повний текст його заяви надрукувала московська „Правда" в числі з 19 грудня ц. р., і він є ще одним доказом, що в совєтському царстві, під комуністичним режимом не змінилося нічого. І тому варто важливіші місця з цієї заяви навести в дослівному перекладі.

„Доповідь (Н. Хрущова — О. Р.) і виступи на пленумі, — говорив Булґанін на ранній сесії 18-го грудня, — виявляють яскраво і наочно, що за останні роки партія під керівництвом Центрального Комітету, очолюваного товаришем Н. С. Хрущовим, пророблила велетенську роботу, яка має неоцінене значення для нашої країни.

„Товариші, моя партійна повинність зобов'язує мене особливо в цих умовах ще й ще раз вернутися до питання про діяльність антипартійної групи, визначити своє ставлення до того, що було сказане про антипартійну групу в доповіді, розповісти ще раз про себе, про ті помилки, що їх я зробив перед партією, зв'язавшись з тією групою . . .

„Партія і совєтський народ одностайно засудили, як злочинну, фракційну, незгідну з ленінськими принципами, діяльність антипартійної групи . . . Все, що говорив у своїй доповіді товариш Н. С. Хрущов про антипартійну групу — про Молотова, Маленкова, Каґановіча, про мене, про Шепілова, і все, що говорили тут інші товариші, — правильно, все повністю відповідає дійсності. Відомо, що Маленков, Каґановіч, Молотов, після приходу в ЦК товариша Хрущова, весь час займали свою особливу, незгідну з лінією ЦК позицію до всіх основних питань внутрішнього і міжнародного життя, що їх Центральному Комітетові партії приходилося вирішувати . . ."

Повторюючи дослівно за Хрущовим, ніби вивчивши напам'ять, не тільки порядок прізвищ в антипартійній групі, але й усю хрущовську фразеологію, Булґанін заявив далі у своїй промові: „Я добре пам'ятаю, яку запеклу боротьбу повели Молотов, Каґановіч, Маленков і Шепілов проти перебудови управління промисловістю і будівництвом, проти поширення прав союзних республік і місцевих партійних та совєтських органів. (Дослівний переклад відповідного місця у промові Хрущова, виголошений 15 грудня, звучав: „Члени ЦК добре пам'ятають, з якою запеклістю ця група розкольників виступала проти реорганізації управління промисловістю і будівництвом, проти поширення прав союзних республік і місцевих партійних і совєтських органів"). Ці питання в ЦК були поставлені товаришем Хрущовим. Чи не з тієї ж причини Молотов, Маленков, Каґановіч і Шепілов виступили проти цих пропозицій? Молотов, Маленков, Каґановіч і Шепілов заявляли тоді, що в нас буде анархія в управлінні промисловістю і будівництвом, а якщо йде про поширення прав союзних республік і місцевих партійних та совєтських органів і про наділення союзних республік правами плянування та передачі їм деяких обов'язків Держплану — буде навіть запереченням Леніна . . ."

„Правильно було сказано в доповіді товариша Хрущова, — вів далі підлесливо Булґанін, — що антипартійна група боролася проти політики партії в справі освоєння цілинних земель, проти нового порядку плянування в сільському господарстві, проти патріотичного руху, початого колгоспами та радгоспами за вирішення завдання — в якнайкоротший час наздогнати ЗДА у виробництві продуктів тваринництва на душу населення". (Знову дослівна цитата з доповіді Хрущова! — О. Р.).

Згадавши інші „підступи" антипартійної групи, Булґанін заявив, що він „добре пам'ятає" ситуацію в Президії ЦК, „коли товариш Хрущов поставив питання про цілинні землі і про їх освоєння, і коли водночас із цим він подав пропозицію про новий порядок плянування в сільському господарстві. „Це авантюра", — говорив Молотов". „Ми залишимось без хліба", — казали Молотов, Маленков і Каґановіч. „Треба спинити рух за гасло — наздогнати ЗДА у виробництві продуктів тваринництва на душу населення, в нас не вистачить кормів", — твердили вони".

Пригадавши ці виступи членів антипартійної групи, Булґанін додав ще таку характеристику кожного з них: „Хто такий Молотов у світлі цієї діяльности? Молотов — це людина, відірвана від життя і від совєтського народу, яка абсолютно не визнається ні в промисловості, ні в сільському господарстві. Каґановіч — це фразер, який перешкоджав у праці своїми довгими туманними промовами. Маленков — це інтриґан, здібний на всякі мерзоти".

Після цього Булґанін перейшов до самообвинувачень і признався, що це він був головним керівником антипартійної групи, чи, іншими словами, признався до того, що це він написав . . . „Євгенія Онєгіна": „Для об'єктивности я чесно повинен заявити, що до подій у липні 1957 року в питаннях переорганізації управління промисловістю і будівництвом, в питанні про цілинні землі, про їх ос-

(Закінчення на стор. 4-ій)

КРИЗА ЗАЛІЗНИЧОГО ТРАНСПОРТУ

Цього року кілька залізничих компаній звернулося до стейтових і міжстейтової торговельних комісій з просьбою дозволити їм зліквідувати особовий рух на деяких відтинках своїх ліній, бо він не тільки не виплачується, але й вимагає дотацій із запасових фондів та прибутків, одержуваних з вантажного руху.

Одна з більших залізничих компаній 26-го грудня звернулася з просьбою до Комісії Комунальних Послуг про дозвіл зліквідувати 40 підміських поїздів, арґументуючи це тим, що із зменшенням прибутків від вантажного руху вона не може утримувати дефіцитових підміських поїздів. Ліквідація тих 40 підміських поїздів дала б згаданій комп. Лакавана $265,000 річно ощадности.

Ревізор Міжстейтової Торговельної Комісії, Говард Госмер, сказав восени цього року, що коли пасажирський рух на залізницях буде зменшуватися в такому темпі, як досі, то в 1970 році у ЗДА зовсім не буде особових поїздів. Про це заявив він після докладних студій особового руху на залізницях в останніх роках. Ось висновок Говарда Госмера: від 1890-их років не було на залізницях ЗДА такого малого числа пасажирів, як тепер, хоч число населення в 1900 становило тільки 76 мільйонів, а тепер становить 175 мільйонів.

Деякі залізничі лінії, головним чином у північно-східній частині держави, дійсно не можуть утримувати руху на окремих відтинках без допомоги стейтів або федерального уряду, і тому передбачення ревізора Госмера може здійснитися ще перед 1970-им роком. Ці залізничі компанії не можуть звести докупи кінців без зовнішньої допомоги, але якби й знайшлася для них поміч у формі відписаних федеральних податків чи в якійсь іншій формі, — то й тоді не мали б вони кого возити, бо пересічний американець воліє подорожувати своїм автомобілем або автобусом.

Цікаво, що заміна американцями поїзда на авто відбувається не тому, що автом доїжджати до місця праці дешевше, а тому, що тепер загальна мода на авта. Наприклад, доїзд до праці автом з Мамаронеку, Н. Й. до Ню Йорку коштує в кілька разів дорожче як залізницею, бо треба враховувати кошти утримування авта, забезпечення, видатки на газоліну та кошти, зв'язані з амортизацією авта. Правда, влітку автом можна зручніше й вигідніше виїжджати на щотижневий відпочинок, але коли порахувати всі видатки на авто, то виходить, що власник „шевролета" чи „форда" великої ощадности не мав би, коли б їздив залізницею.

Після закінчення другої світової війни поважна частина населення великих міст ЗДА перенеслася на передмістя або до підміських осель, а проте число осіб, які поїздами доїжджають до міст на працю або на закупи, зменшилася з 340 мільйонів річно до 247 мільйонів. Це зменшення ще виразніше видно тоді, коли порівняти число покритих поїздами миль. В минулому році робітники, що доїжджають поїздами до праці, зробили 4,500,000,000 миль, а 10 років тому зробили вони 6,000,000,000 миль. Статистика доказує, що 56 мільйонів авт в цій країні на 90 відсотків перейняли перевіз людей із міста до міста.

Одночасно залізничі компанії стверджують, що не зважаючи на зменшення числа пасажирів, кошти утримування залізниць не зменшуються. Коли поїздом їде один пасажир, то утримання цього поїзду коштує стільки ж, скільки коштувало б, якби їхало в ньому 400 пасажирів. Перед другою світовою війною один вагон коштував 50,000 долярів, а тепер за нього треба заплатити 140,000 дол. До цього треба ще згадати про платні залізничникам. Братство залізничників домагається, щоб у 1958 році таке саме число обслуговувало поїзд, скільки їх треба було в 1919 році, хоч тепер різного роду винаходи дозволяють значно зменшити його. Наприклад, у теперішніх льокомотивах „дізеля" палячі-кочегари зовсім не потрібні. Двадцять років тому залізничник пересічно заробляв по 75 центів на годину, а тепер його пересічна платня становить 2.60 на годину.

Внаслідок всього цього особовий рух на залізницях дефіцитовий, і залізничі компанії думають про його ліквідацію. Не думає про це тільки Залізнича Лінія Лонґ Айленд — найдовша підміська залізниця в цій країні, яка хоч вже й давніше працювала з дефіцитом, але тепер має „відписані" податки, бо мусить модернізуватися, щоб продовжувати своє існування.

Так, як стоїть справа тепер, немає виглядів на те, щоб залізниці могли дістати якусь допомогу збоку, щоб рятувати особові, головним чином підміські поїзди. Але без жадної опозиції видасться десятки мільйонів долярів на побудову автострад. І так, залізнича лінія „Вест Шор" незабаром зліквідується, але вздовж тієї лінії вже будується за $68 млн. автостраду.

Можна передбачати, що ще на довший час втримаються вантажні поїзди, які виплачуються залізничим компаніям. А особові поїзди мусітимуть мати допомогу від громад або стейтів у формі зменшення податків або субсидій. Залізничі компанії багато виграли б, якби їм вдалося переконати міські управи та стейтові леґіслятури в тому, що дорожче будувати нові автостради, як підтримувати вже наявні залізниці. Але ця справа не має симпатії в широких колах громадянства, яке своїми податками не хоче підтримувати банкрутів.

І тому немає виглядів на те, щоб криза залізничого транспорту була розв'язана в дусі, прихильному для залізниць.

ДЕЯКІ ПОДІЇ З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В 1958 РОЦІ

СІЧЕНЬ

1 — Проголошено збірку „Вся Коляда — для цілей ЗУАДК-ту".

3 — Заклик Гол. Уряду Українського Народного Союзу в справі конвенційної кампанії для збільшення членства УНС.

4 — Засідання Ради Директорів Українського Конґресового Комітету в Ню Йорку. Перехід директора канцелярії УКК Юліяна Ревая до Українського Інституту Америки, — наступником Василь Мудрий.

7 — Д-р Володимир Купчинський, пастор Євангельської Церкви в Ню Йорку помер на 70-му році життя.

21-22 — У Палаті Репрезентантів і Сенаті — „молитви за волю України"; проголошено „Українські Дні" в стейтах Ню Йорк, Ню Джерзі, Коннектикат, Пенсилвенія, Мішиґен, Іллиной, Ровд Айленд і Мериленд; — українські прапори над численними ратушами в містах ЗДА; лист през. Айзенгавера до УКК з нагоди роковин 22 січня; 18 конгресменів і 11 сенаторів зголосили до конґресового рекорду „салют українській нації"; урочисті Академії в усіх центрах українців у вільному світі; у Вінніпеґу, в Канаді, присутність прем'єра Джана Діфенбейкера на Академії.

24 — У Буенос Айресі, в Арґентині, помер видатний діяч д-р Володимир Каранович на 58 році життя.

25 — В Зальцбурзі, в Австрії, відбувся 10-ий Загальний З'їзд УЦДОА з участю 31 делеґатів із 23-ох осередків українських залишенців в Австрії; новий голова — о. Іван Дашківський.

26 — У Мотевідео, Уруґвай, відбулись „Українські Дні" заходами Української Центральної Репрезентації в Арґентині.

— Створено в Оттаві, Канада, Осередок Наукового Т-ва ім. Шевченка; д-р Вол. Кисілевський — голова.

— Протягом січня-лютого д-р Олександер Сас-Яворський, ветеринарний лікар з Аббевілу, Луїзіяна, відповідаючи в телевіз. програмі на запити з історії Америки, „Бродкестинг Систем" на запити з історії Америки, виграв цілий ряд нагород на суму 128,000 дол. з титулом „найкращого знавця історії Америки". Він призначив 30,000 дол. на школу в парохії св. Юра у Ню Йорку.

ЛЮТИЙ

1 — У Рочестері, Н. Й. засновано Відділ Українського Лікарського Т-ва. Голова — д-р Осип Тимочко.

1-2 — Конґрес Союзу Українського Студентства Канади в Монтреалі. І. Винницький — голова.

2 — Зустріч проф. Вол. Кубійовича і д-ра Ат. Фіґоля з громадянством в Ню Йорку.

— Відкриття нового Українського Народного Дому у Форд Ситі, Пенс.

— Річні збори Українського Технічного Т-ва в Торонто, Канада. Голова — інж. Мих. Кравців.

8 — Вістка про смерть д-ра Богдана Барвінського, історика і бібліотечного архівара у Львові на 79-му році життя.

— Василь Оренчук, кол. консул УНР, помер у Мюнхені на 69-му році життя.

13 — Омелян Терлецький, видатний український історик, помер у Львові на 85-му році життя.

22 — Загальні Збори Українського Католицького Академічного Об'єднання „Обнова". Голова нової Гол. Управи — д-р Василь Ісаїв.

22-23 — З'їзд Української Революційно - Демократичної партії (УРДП) ЗДА і Канади в Торонто, Канада; новий голова Координаційної Ради — Мик. Степаненко.

— Академії в роковини бою під Крутами в усіх центрах молодечих організацій.

23 — Сесія Української Вільної Академії Наук (УВАН) у Вінніпеґу, Канада, в честь померлих президентів УВАН Дм. Дорошенка і Леоніда Білецького.

— У Питсбурґу, Па., створено Об'єднання Українсько-американських організацій Західньої Пенсилвенії. Голова — Мих. Майнош.

24 — Авдієнція голови ВО УНРади Миколи Лівицького у прем'єра Канади Джана Діфенбейкера в Оттаві. Спільна світлина, також з мін. Мих. Старом.

25 — Вістка про смерть видатного мовознавця д-ра Івана Панькевича у Празі, на 71 році життя.

— Участь д-ра В. Галана і ред. Яр. Чижа у президентській конференції у Вашинґтоні, Д. К.

— Урочиста Академія в Новому Ульмі, Зах. Німеччина, з численною участю чужинецьких гостей для вшанування 40-річчя державности України.

27-1 березня — Український тиждень в Джордж Вільямс каледжі в Монтреалі, Канада, під патронатом посадника міста й професури.

28 — Спонтанна реакція всіх українців у вільному світі на телевізійну програму в Парижі з знеславленням пам'яті С. Петлюри. Заснування Комітету оборони пам'яті Гол. Отамана.

— О. Павло Малюґа, ЧНІ з Канади, став генеральним вікарієм Апостольського Екзарха для католиків українців в Англії.

БЕРЕЗЕНЬ

3 — Український і американський прапори над будовою нової репрезентаційної православної церкви в Бавнд Бруку, Н. Дж.

4 — Продовження каденції президента УНР в екзилі, д-ра Степана Витвицького на дальших 4 роки.

8 — Наради ЗУАДК й інших громадських організацій у Филаделфії, Па., над можливостями допомоги українцям в Польщі й Югославії.

— Концерти-академії у честь Т. Шевченка по всіх скупченнях українців у вільному світі; спільна наукова конференція УВАН і НТШ у Ню Йорку.

9 — Загальні Збори Українського Відділу Централі Прихильників Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН) в Ню Йорку. Голова — д-р Богдан Рибчук.

— 3-ій з'їзд Української Автокефальної Православної Церкви в Бразилії.

— Тарас Микиша, піяніст і композитор, помер у Буенос Айресі, Арґентина, на 45 р. життя.

15 — Другі Загальні Збори Осередку НТШ в Клівленді, Огайо. Голова — проф. В. Радзикевич.

— Велике протестаційне віче в Ню Йорку проти телевізійної програми в Парижі з 28 лютого ц. р.

— 5-ий Делеґатський З'їзд Об'єднання б. Вояків-українців Америки, делеґати з 11-х Відділів у ЗДА. Голова — д-р Володимир Галан.

16 — Спільна Шевченківська конференція у Вашинґтоні, Д. К., групи УВАН і осередку НТШ.

— Прощальний вечір у честь проф. В. Кубійовича в УНДомі, в Ню Йорку.

17 — Володимир Лотоцький, кол. редактор „Свободи", помер у Филаделфії на 75 р. життя; похорон 22-го березня.

20-25 — Участь українців в конференції у справі підготови антикомуністичного світового конґресу, в Мехіко Ситі, Мехіко; Яр. Стецько, Вол. Душник, Мих. Рубінець (Арґентина) і Нестор Процик.

21 — Відзначення 70-річчя життя і 50-річчя літературної діяльности проф. Олександра Неприцького-Грановського в Ню Йорку.

22 — Українська Богослужба, відправлена о. М. Коґутом, ЧСВВ, і 4-ма духовниками, в греко-кат. обряді у соборі св. Патрика в Ню Йорку.

23 — Загальні Збори Українського Осередку, центральної організації в Параґваї, в Асунсіоні. Голова — І. О. Падучак.

24 — Приїзд до ЗДА з Европи проф. Юрія Бойка, голови Незалежної Асоціяції дослідників теорії і практики в національній проблематиці СССР.

28 — Дм. Галичин і Вол. Душник переобрані до проводу Конференції американців центрально- і східньо-европейського походження, в Ню Йорку.

29 — Дмитро Гут-Кульчицький, фін. секретар „Провидіння", помер у Филаделфії.

30 — Загальні Збори Об'єднання українсько-канадійських підприємців і професіоналістів в Торонто, Канада. Голова — д-р Іван Василенко.

— Надзвичайні Загальні Збори УНДому в Ню Йорку. 18 квітня уконституування Екзекутиви. Голова — Еміль Гузар.

КВІТЕНЬ

1 — Відкриття двотижневої виставки образотворчого і народного мистецтва в Ню Йорку заходом Союзу Українок.

2 — Павло Грицак, історик, помер у Ню Йорку на 33-му році життя.

— Д-р Степан Рубель, лікар, кол. старшина УГА, помер в Ларнеґу, Кензас, на 64-му р. життя.

5 — 6-ий З'їзд Української Національної Єдности у Франції, в Парижі, з участю полк. Андрія Мельника.

6 — Д-р Полікарп Герасименко, учений хемік, помер в Ню Йорку на 58-му році життя.

(Далі на стор. 3).

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Вечір в честь Олени Теліги й Олега Ольжича влаштувала Учительська Громада в неділю 27-го листопада в Союзовому Домі. Голова Громади проф. Антонович відкрив літературно - мистецьку програму коротким вступним словом, а сильветку славної пари українських поетів подав д-р Олесь Бабій. Він представив слухачам ту добу, в якій жили, і ще нині живуть поети. Теліга і Ольжич належали до тих, що воліли „гарячу смерть — не зимне доживання". Вони жили в епосі, яка вимагала від України нових людей нового ритму, нових поривів і запалу. Часи вишневих садків, чорних чи карих очей і похилених верб над водою гарні, але вони належать до історії. Це шлях важкий, але українська молодь тих часів, очолювана Телігою і Ольжичем, могла в той час перемінити терня в рожу і стелити нею шлях до волі. Їх розстріляли німці 9-го лютого 1942 р. Та вони не зрадили нікого і нічого, бо були це люди безкомпромісові.

Сама молодь, яку змобілізувала Учительська Громада, взяла участь у програмі. Оксана Дацко і В. Галушка деклямували. Дитина ще, Арета Вавришин на піяні виказала, що вона його любить. Виростають у нас нові музичні сили. Надія Зубрицька в пісні „Цвітка дрібная" виказала силу свого сопрану. Гарне мелодійне закінчення мав той вечір. Мати Юлія Клюковська з дочкою Галиною і сином Ростиславом на скрипці відограли дуже гарно пісню „Чи знаєш ти — ту в світі красну пісню" при акомпаніяменті її композитора — проф. Шутя.

Об'єднання Українсько-Американських Організацій перевели конференцію, присвячену громадсько - політичним справам в громаді і поза нею. Доповідь про „Основні проблеми української еміґрації" мав д-р Лапічак. Вечером в суботу 29-го листопада відбулася по рефератах зустріч - прийняття. При тій нагоді обговорено справи, зв'язані зі „Святом Державности і Соборности", що відбудеться в неділю 18-го січня за участю президента УНР в екзилі, д-ра Ст. Витвицького, який був сиґнатором Акту Об'єднання Земель України. Мушу похвалитися, що на тій Зустрічі наділено мене Грамотою, як попереднього предсідника Об'єднання впродовж 5 років. Гарна виглядом, змістом і підписами Грамота є доказом того, що українці таки не забувають про тих, які служать громаді.

Д-р Роман Верес, основоположник і перший секретар Відділу УНСоюзу в Ґренд Репідс, Миш., „перекваліфікувався", скінчив школу бібліотекарів і працює тепер в Адрісн" Миш. З новим роком переходить на федеральну службу на бібліотекаря „Ветеранс Адміністрейшен Госпітал" в Давні, Ілл. Містечко лежить біля повітового міста Вокінґен 40 миль від Шикаґа.

Дві великі трагедії навістили нашу громаду. Великий вогонь в школі св. Ангела Хоронителя, в якій згоріло 82 дітей. Про те писала вся преса включно з Европою а навіть з Москвою. Причина вогню і скорого його поширення? Є різні здогади — найбільш правдоподібний, — хтось кинув недокурка в смітник під сходами. Другою — для українців зокрема — болячою втратою була смерть двох українських школярів школи св. Миколая — 12-літніх Ю. Мельника і Р. Кловатого. Хлопці пішли до Гумболд Парку і проходжувалися по березі озера-лягун. Один з них поховзнувся, впав у воду, а другий кинувся на рятунок. Прохожі і вогнева сторожа з трьох стацій приїхали на рятунок і вкоротці під ледом знайшли тіла хлопців, яких вже не вдалося штучним віддихуванням привернути до життя.

Проф. Іван Мірчук, побував у нашій громаді кілька днів. Прихильники української науки і Вільного Університету влаштували з тої нагоди в неділю 16-го листопада Концерт і Бенкет. Окремий Громадський Комітет, що займався справою побуту шановного ректора УВУ в Шикаґо, видав окрему Пропам'ятну Програму - Книжку. Фреквенція на концерті і бенкеті не була велика, але виступ д-ра Мірчука зробив своє, бо заінтересував більший гурт людей українською наукою.

Два бінґа, гідні уваги, відбулися в суботу, 6-го грудня. Одно старанням Відділу Українського Золотого Хреста, друге Сестрицтва Благовіщення, Відділ 125 УНСоюзу. Бесіда і Союзовий Дім зібрали на обі імпрези людей, що все готові на поклик помогти добрій справі. Не ходить тут про саму забаву, чай і пересування чисел, а про те, що УЗХрест опікується школою в Німеччині, а Сестрицтво організує і підтримує спортові стремління молоді так, що обом організаціям все бракує грошей. Участь в імпрезах малі, було менше людей і на бінґах. Шкода, що обидві імпрези були в той самий час, не міг я бути на обох!

Наталка Павленко — 11-літня внучка пані Фатими і генерала Павленка, здобуває лаври в їзді на виставі коней. Її дід ген. кавалерії Української Армії Павленко, при кожній промові на різних українських імпрезах мусить обов'язково згадати за козацькі кінні рейди. Її батько Микола є не лише знавцем знаний в европейських виставах коней і кінної їзди, але теж є вах коней як вишкільний експерт перегонових коней. Видно, —це вже в крові родини Павленків, бо Наталка щойно вернулася зі своїм (батьковим) конем з Ґерісбурґу зі стейтової вистави коней, а вже брала через цілий тиждень участь в Міжнародній Виставі Коней в Шикаґо. В шикаґовській виставі брав участь теж Артур Ґадфрі зі своїм конем „Ґолді". Арабського роду „Ґолді" маршував на німецьку команду „айнс, цвай", танцював румбу, схрещував ноги і т. п. Великі щоденники вихваляли Ґадфрі і малу школярку Павленко, бо обоє дістали найбільше оплесків в Амфітеатрі, де відбувалися перегони і скакання через перешкоди. Наталка не впала з батькового коня Ісґільди, але вона щасливо переплила через всі перешкоди і так було щодня. Отже маємо новий спорт і люди, що мають кавалерійський вишкіл, знають, що їздець чується певним на коні щойно по першому році військової служби. А 11-літня союзівка Наталка Павленко вже два роки гарцює на коні!

Петро Пуцило, — головний контролер УНСоюзу, вибраний на президента Савт-Вест Рілти Борд, організації, що об'єднує власників реальностевих бюр. Це велика почесть, яка дає нагоду знайомитися не лише з членами і їх проблемами, але теж з державними, стейтовими і міськими чинниками.

„Діти Агасфера" — драма Бєли на 5 дій побачила теж сцену в Шикаґо. Колись популярна п'єса, що втішалася фреквенцією української і жидівської публіки по містечках Галичини попала в забуття. Видвигнула її „Нова Сцена" і її режисер п-і Кулик. Дійові особи — аматори „Нової Сцени" — грають чимраз краще. Присутніх 3 сотні людей в залі Школи Шопена не були об'єднані зі сценою, і більшість публіки не зрозуміла глибокої трагедії жидівської нації минулого століття. Дві кляси жидів було тоді на воєнній стопі між собою — багатирі і біднота по селах, що ледви животіла. Але чому „Діти Агасфера"? Чому не „Ревізор з Петербурга", „Степовий Гість", або новіші побутові речі, які все будуть мати публіку! —

Д-р Петро Стерчо, шикаґовець, що став професором католицького каледжу в Лейтроб, Па., приготовив велику агломовну працю про „Карпатську Україну". Шукає тепер видавця. Є два університети, заінтересовані справою видання, але жадають двох третіх коштів — коло $3,000 готівки. Тому треба йому мобілізувати згадану суму приватно. Варто тому докторові, що був секретарем останньої Конвенції УНСоюзу в Клівленді, допомогти.

Шикаґовська молодь активізується. Так зв. Ют Кавнсил шикаґовських молодечих організацій набирає конкретних форм. На 12 молодечих організацій, на перші наради прибуло одинадцять. Приїхав на наради президент Ліґи Молоді Північної Америки Тарас Шмаґала, який мав теж виступ по радіо на програмі д-ра Самбірського. Він теж в товаристві Мирона Куропася і Антона Кіта, місто-предсідника і організаційного референта відвідали Український Музей, де зложили до архіву англійські видання Ліґи. Управа Музею п-і Нижанківська і проф. Каменецький привітали молодих відвідувачів і будучих українських лідерів та на пам'ятку зробили разом знимку.

З подорожі довкола Америки вернувся автор цих рядків. Залізницею, кораблем і автом в дуже приємному товаристві головного контролера Петра Пуцили і наших дружин ми проїхали 8,000 миль, відвідали Ванкувер, Олімпію в Канаді, відвідали там урядників місцевого Відд. УНСоюзу. Були делеґатами на Конвенції Шадничо - Позичкових Спілок у Сан Франсіско, познайомилися з тамошніми союзовцями, відвідали українську військову школу в Монтерей і багато інших міст. Про все те не можна писати у малому об'ємі хроніки. Інтересні ті спостереження зі всіма пригодами опишу окремо і сподіюся, що „Свобода" помістить їх у фейлетоні.

Нова парохія св. Йосифа перенеслася з комірного у св. Патрика до власного будинку на Кумберленд. Там вже від листопада правляться Богослуження, а посвячення мало відбутися в неділю 28 грудня за участю митрополита Кир Константина Богачевського. Теперішній будинок, який буде колись школою, служить покищо і за церкву. Новий, чистий і репрезентативний, але ще скромний, бо бідна ще і молода громада. Але має добрих парохіян і пароха, майже всі американського роду. Довкола нової церкви повстане нова громада і є пляни будувати 150 хат для парохіян. Бенкет по святі буде в Шато-Роял. Програмова книжка містить теж привіт від УНСоюзу на цілу сторінку.

СЕСІЯ УВАН У ВІННІПЕЗІ ВІДЗНАЧИЛА 90-*літній* ЮВІЛЕЙ ПРОСВІТИ

7-го листопада ц. р. в залі Читальні Просвіти в Вінніпезі відбулася врочиста Сесія ВУАН, призначена вшанованню 90 літ. Ювілею Матірного Товариства Просвіта у Львові, яка продовж 90 років свого існування вела багатогранну і творчу культурно - освітню працю серед свого народу.

Сесію відкрив голова УВАН проф. Я. Рудницький. В своєму слові згадав про заснування Просвіти і переповів історію Т-ва включно до його ліквідації в 1939 році. Прелеґент підкреслив вагу існування „Просвіт" у вільному світі і подав плян координування діяльности „Просвіт" в Канаді. Америці та інших країнах вільного світу.

З черги інж. А. Качор виголосив реферат на тему „Просвіта і економічне відродження західньо-українських земель" (цей обширний реферат буде поданий до преси).

По рефераті голова ВУАН попросив д-ра М. Мандрику відчитати важний документ, що стосується до сьогоднішнього ювілею а саме — Протокол перших загальних зборів Просвіти у Львові. Перед присутніми воскресла картина цих перших, ділових многолюдних зборів, воскресли в пам'яті славні імена перших діячів „Просвіти" та їх старання і жура за долю народу . . .

При закінченні Сесії секретар ВУАН М. Боровський запропонував перевести в життя плян координації праці „Просвіт" в діяспорі і вніс пропозицію на створення ініціятивного координаційного комітету. По згоді присутніх він вніс список кандидатів до цього Комітету. Присутні одноголосно обрали слідуючих осіб: ред. С. Волинець, сотн. О. Навроцький, інж. А. Качор, п. А. Господин, пані Калужняцька. Голова ВУАН привітав обраних і побажав комітетові успіхів в праці.

Треба згадати, що на передодні Сесії УВАН 6-го грудня Читальня Просвіти в Вінніпеґу святкувала свій 53-літній Ювілей бенкетом і концертовою частиною. Концертову частину перенесено на закінчення Сесії ВУАН. Виконала її дуже гарно пластова молодь і учні школи Читальні Просвіти. Пластуни під дириґентурою В. Гнатюка бадьоро відспівали „Далека ти а близька нам" та інш. Деклямацію бездоганно виголосив малий Калужняцький, а музичні номері на піяно гарно виконали учні школи Читальні Просвіти Тетяна і Роман Воробець. Рясними аплесками публіка щиро нагородила нашу діяльну молодь. **М. Б.**

Економісти передбачають поміркований зріст економіки

Шикаґо. — Головний економіст Крайової Ради Промислової Конференції Мартин Р. Ґейнсбурґ перевів опитування 500 економістів та статистиків, які були зібрані на нарадах-прийнятті в Американському Економічному Товаристві, і ствердив, що американська економіка в 1959 році буде поміркованo розвиватися при незмінних цінах. Голова американського Статистичного Товариства Волтер Е. Ґудлі подає такі висліди цього опитування: 1. 90 відсотків всіх опитуваних передбачають поміркованe збільшення економіки, 5 відсотків сподіваються великого збільшення економіки, а 5% гадають ,що економіка буде на тому самому рівні, що в 1958 році. 95% сподіваються, що ціни не будуть змінюватися; 98% гадають, що число безробітних зменшиться, але не 1959-го року буде краща, а зліквідується. 60% сподіваються, що друга половина 35% гадають, що обидві половини року будуть однакові, і тільки 5 відсотків міркують, що перша половина 1959 року буде краща від другої.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 2-го січня 1959, Василь Барка прочитає доповідь п. н. „Борис Пастернак, як поет". Початок о год. 8-ій вечора.

Підписано договір про американську і совєтську виставки

Вашингтон. — 30-го грудня підписано договір про те, що найближчого літа відбудеться виставка СССР в Ню Йорку, а американська виставка в Москві. СССР виставлятиме в Ню Йорку впродовж 4-ох тижнів, починаючи з 21-го червня, а ЗДА влаштують свою виставку в Москві впродовж 6-ох тижнів, починаючи від 4-го липня. Згідно з договором не буде жадної цензури виставлюваних експонатів, але від виставки виключені будуть всякі політичні предмети, бо вона має бути науковою, технологічною і культурною. ЗДА винайняли будинок в парку Сокольнікі в Москві. СССР має виставити в Ню Йорку моделі „спутніків" та модель атомового криголома, совєтське малярство та скульптуру. ЗДА виставлять в Москві машинерію, синтетичну фібру, плястику, машини до пакування, автомобілі і дещо з того, що „дуже люблять діти", — сказав майбутній директор виставки Гаролд Мек Клеллен.

ДЕЯКІ ПОДІЇ З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В 1958 РОЦІ

(Продовження зі стор. 2)

7 — Американська конференція Слов'янських Наукових Товариств з ініціятиви НТШ в Ню Йорку.

9 — Прибув до Ню Йорку голова ЦК Антибольшевицького Блоку Народів, Яр. Стецько.

18 — Замах на редактора „Шляху Перемоги" в Мюнхені, Данила Чайківського, надісланою в формі книжки бомбою.

— Закінчилась перевірка стану і майна УНСоюзу; засідання Екзекутиви і Контрольної Комісії.

19 — 2-ий річний з'їзд Демократичного Українського Координаційного Центру Америки (ДУКЦА), з участю амбасадора вільного Китаю, д-ра Тін Фу-чанґа й ін.

23 — Приїзд до ЗДА Івана Поповича, українського чільного професійного діяча у Франції.

25 — Покликання до життя Комісії для підготови святкувань в ЗДА з приводу 250-річчя І. Мазепи.

26 — Численна участь українців в парадах льояльности у різних містах ЗДА.

— Загальні Збори членів-уділовців В-ва „Червона Калина" в Ню Йорку. Голова — д-р Никифор Гірняк.

— 8-ий Загальний З'їзд Об'єднання українців в Америці „Самопоміч" в Ню Йорку, з участю 52 уповноважених від 9-ох Відділів. Голова Гол. Управи — Юліян Ревай.

30 — На Світовій Виставці у Брюсселі в американському павільйоні щоденно показувано „Свободу".

— Посол Іван Яремко, член онтарійської леґіслятури, Канада, став міністром без теки в уряді онтарійського прем'єра Леслі Фроста.

— Проф. Ол. Шульгин в Парижі дістав від кол. прем'єра Фелікса Ґаяра листа з висловами жалю з приводу телевізійної передачі з 28-го лютого ц. р., ганьблячої пам'ять Гол. От. С. Петлюри.

— „Рідна Школа", журнал виховання і культури, почав виходити в Торонто, як орган Об'єднання Українських Педагогів Канади.

— „Лемківські Вісті", орган Організації Оборони Лемківщини почав появлятись в Йонкерсі, Н. Й., під редакцією Ст. Женецького.

ТРАВЕНЬ

1 — Наради в Ню Йорку між головою ВО УНРади Миколою Лівицьким і членами Представництва УНРади в ЗДА, з одного боку, та представниками ЗП УГВР з другого.

3 — Концерт-академія з нагоди 70-их роковин смерти Осипа Федьковича заходом об'єднаних організацій буковинців і Карпатського Союзу в Ню Йорку.

— Спільна наукова конференція НТШ й „Обнови" в Ню Йорку з нагоди 120-річчя появи „Русалки Дністрової".

4 — Святочна Академія в Ню Йорку з нагоди роковин відновлення Української Гетьманської Держави.

7-11 — Участь українців (проф. О. Грановського) у Фестивалі Націй в Сан Полі, Минн.

9-10 — 14-та конвенція Української Народної Помочі в Клівленді, Огайо, з участю 50 делеґатів. Переобраний голова — Василь Шабатура.

14 — Яр. Стецько зізнавав перед Конґресовою Комісією у Вашинґтоні.

— Президент ЗУАДК д-р В. Ґалан і адв. Мих Пізнак інтервеніювали в Державному Департаменті у справі допомоги українцям в Польщі й Югославії.

— Покликання до життя Ювілейного Комітету Мазепи в Ню Йорку (ЮКОМА).

15 — Вістка про смерть у Празі дослідника античної історії Федора Слюсаренка на 72 році життя.

— Інтервенція голови ОбВУА д-ра Ґалана у французькій амбасаді у Вашинґтоні у зв'язку з телевізійною передачею в Парижу 28 лютого; вручення протестаційного меморіялу.

16-21 — 14-та конвенція Українського Робітничого Союзу; голова — А. Батюк.

17 — Відзначення 10-річчя Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку.

18 — Посвячення величавої нової школи при гр.-кат. парохії св. Юра у Ню Йорку.

25 — Урочисте відзначення 20-ох роковин смерти полк. Є. Коновальця академіями в Ню Йорку, Дітройті, Трентоні, Шикаґо, Торонто й інших містах ЗДА й Канади.

25-7червня — Урочисті Академії в честь Гол. От. С. Петлюри з нагоди роковин смерти.

26-31 — 24-та звичайна Конвенція УНСоюзу в Клівленді, Огайо під гол. Й. Лисогора. 419 делеґатів і 20 членів Головного Уряду з 847 голосами. Привіт від през. Айзенгавера. Переобраний през. Дм. Галичин. Заступники — Й. Лисогір і Анна Герман, гол. касир Р. Слободян, гол. секретар Я. Падох. 13.-400 дол. на народні цілі.

30-31 — 2-ий науковий з'їзд українських лікарів в ЗДА і Канади в Шикаґо, Ілл.

30-1 червня — Збори представників українських пластових організацій у світі. Голова Гол. Пластової Ради — інж. Яро Гладкий.

ЧЕРВЕНЬ

4-15 — Засідання ВО УНРади і наради членів УНРади: звіт М. Лівицького з подорожі по ЗДА й Канаді та консолідаційні переговори.

11 — Українська демонстрація проти сов. амбасадора М. Меншікова у Филаделфії, Па., і Балтиморі, Мд.

14 — Конституючі Загальні Збори Українського Військово-Історичного Інституту при НТШ в Ню Йорку. Голова — ген. П. Шандрук.

15 — Проф. Я. Рудницький з Манітобського університету в Канаді обраний на президента Канадійської Асоціяції Лінґвістів.

16 — 6 українців здобули посольські мандати до леґіслятури в провінції Манітобі в Канаді.

17 — Проф. Лев Добрянський, голова УКК, вернувся до ЗДА з кількатижневої студійної подорожі по країнах Далекого Сходу.

21-23 — 11-та річна конвенція Українських Американських Ветеранів, 40 делеґатів, новий крайовий командант Еміль Сеньків.

22 — Відкриття нової дитячої оселі на „Союзівці".

— Посвячення в Глен Ков, Л. Ай., Н. Й. дому на Новіціят Чину СВВ.

24 — Капітан - лейтенант Чорноморської Фльоти, Святослав Шрамченко, помер у Филаделфії, Па., на 65 році життя.

26-29 — 6-ий Світовий конґрес Спілки Української Молоді в Торонто, Канада. Голова нової Центральної Управи — Омелян Коваль з Бельгії.

30 — Покликання до життя в Ню Йорку „Карпатського Центру". У проводі — Ю. Ревай, А. Штефан, В. Вереш.

ЛИПЕНЬ

1-4 — Участь українців в Конференції Колґейтського університету в Гемілтоні, Н. Й., присвяченій проблемам зовнішньої політики ЗДА.

15 — Проголошення надзвичайної організаційної кампанії УНСоюзу для відзначення 65-річчя „Свободи".

16 — Крил. о. Юстин Гірняк, сеньйор керівництва в Пласті, один з найстарших українських духовників, помер у Ремі, Па., на 81-му році життя.

18-20 — 11-та річна конвенція Української Православної Ліґи в Джансон Ситі, Н. Й. Голова нової Управи — Богдан Гринцишин з Филаделфії, Па.

19-20 — 23-ій Союзовий День в Шикаґо, Ілл.

19-24 — Від'їзд груп українських паломників з Филаделфії до Люрду у Франції.

24 — Василь Кузів, основоположник Українського Протестантського Руху, суперінтендент Української Євангельської Реформованої Церкви, помер в Нюарку, Н. Дж., на 71-му році життя.

25-27 — Розмови д-ра Ст. Витвицького, презид. УНР в екзилі, з конґресменами й сенаторами та в Державному Департаменті у Вашинґтоні.

30 — Яр. Стецько зізнавав перед Конґресовою Комісією закордонних справ у Вашинґтоні.

— ОДВУ й співзвучні ідеологічні організаці закупили нову Оселю в Лігайтоні, Па.

— Участь проф. М. О. Ветухова на XV Міжнародній конференції зоологів у Лондоні.

СЕРПЕНЬ

3 — Зустріч 3,000 українців із ЗДА й Канади в „Києві" біля Торонта для вшанування 40-их роковин самостійности УНРеспубліки.

4 — Галина Мазепа, видатна артистка-малярка з Венесуелі, прибула до ЗДА.

4-28 — 5-ий курс українознавства на „Союзівці", 60 студентів.

5 — Д-р Тиміш Павличенко, учений еколог, помер в Саскатуні, Канада, на 66-му році життя.

6 — Перетворення Филаделфійського Екзархату на Митрополію українців-католиків в Америці, архєп. Константин Богачевський призначений митрополитом.

15 — Висвячення о. Йосифа Мартинця, ЧСВВ, в Римі на єпископа для українців-католиків у Бразилії.

17 — Заснування Об'єднання українсько-американських організацій західньої Пенсилвенії в Питсбурґу, Па. Український День з участю 5,000 осіб.

— 9-та зустріч українців ЗДА і Канади в Боффало, Н. Й., заходами організацій Визвольного Фронту з участю 6,000 осіб, з нагоди 25-річчя голоду в Україні.

23 — Приїзд ген. М. Капустянського з Парижу до Торонта, Канада, на 24-ий з'їзд Української Стрілецької Громади з нагоди її 30-річчя.

29-1 вересня — Ювілейна конвенція з нагоди 25-річчя Ліґи Української Молоді Півн. Америки і Т-ва українських професіоналістів в Клівленді, Огайо. Новий президент Ліґи — Тарас Шмаґала.

30 — Педагогічна конференція ЗДА і Канади в Торонто, Канада.

30-31 — 8-ий з'їзд Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) в Дітройті, Миш. Голова — Леонід Чудновський.

— 2-ий З'їзд українських інженерів Північної Америки в Ню Йорку.

— IV з'їзд Уладу старших пластунів в Боффало, Н. Й.

— 17-ий з'їзд Молодих Українських Націоналістів (МУН) і ОДВУ на оселі в Лігайтоні, Па. Голова Гол. Управи — проф. О. Грановський, голова МУН — Р. Шраменко.

— 7-ий Маніфестаційний Здвиг СУМА в Еленвіллі, Н. Й. з участю 1,800 членів і 4,500 гостей. Водночас Здвиг СУМА в Клівленді.

31-6 вересня — Участь українців у XXIV світовому конґресі „Пакс Романа" у Відні.

— Український Спортовий Клюб в Ню Йорку закупив спортову площу за 40,000 дол. (Кінець буде)

З ЖИТТЯ УВАН У ЗДА

Дня 21-го листопада 1958 року, під головуванням д-ра І. Лисяка-Рудницького відбулось засідання молодих дослідників Української Вільної Академії Наук у ЗДА. Засідання відбулось з участю президента проф. М. Ветухова і членів Президії УВАН.

На засіданні обговорили справу з дальшим приєднанням молодших дослідників до співпраці з Академією і включенням їх в склад наукових співробітників УВАН у ЗДА. Далі — розглянули зміст листа - звернення і форму анкети. Також розглянули питання із скликанням наукового з'їзду членів Академії і молодших дослідників.

Президія УВАН у ЗДА на засіданні 10 грудня ц. р. затвердила Комісію молодших дослідників УВАН у ЗДА у такому складі: Є. Пизюр — голова; В. Голубничий — заступник голови; О. Федишин — секретар; члени: Я. Білінський, М. Діяковський, В. Знаєнко, В. Кулій, Я. Ковалюк, І. Лисяк-Рудницький, Л. Соневицький, Є. Федоренко, Б. Цюцюра, М. Томоруґ і В. Приходько (в Дітройті).

В обговоренні справ взяли участь: Я. Білінський, В. Голубничий, В. Знаєнко, Я. Ковалюк, І. Лисяк-Рудницький, Є. Пизюр, М. Томоруґ і члени Президії.

● **Президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер** вислав до Сирії, яка є складовою частиною тієї республіки, тричленну державну комісію, зложену з „сильних мужів" і спеців від комунізму, щоб вона перевела ґрунтовну чистку серед комуністів. У столиці Сирії, Дамаску закрито комуністичний щоденник.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

ЛЮБА ЖУК І ЄВГЕН ГУСАРУК — КОНЦЕРТУВАЛИ В МОНТРЕАЛІ

Спільний концерт піяністки Люби Жук і скрипаля Євгена Гусарука, відбувся в рямцях „Українського Тижня", влаштованого Студентським Клюбом при МекҐільському університеті та був призначений для широкої публіки. Треба його вважати б л и с к у ч и м успіхом у здобуванню наших позицій в загально - канадійському мистецькому житті. Люба Жук і Євген Гусарук здобули собі загальне признання і тому не диво, що їхній концерт притягнув велику кількість публіки.

Євген Гусарук, — абсольвент Монтреальської Консерваторії в 1953 році, завершив свої студії у Відні під керівництвом Однопосова і Пржіґоди. За останні два роки побуту у Відні він був концертмайстром Гайденової Симфонічної Оркестри, а після повороту до Монтреалу поступив до Монтреальської Симфонічної Оркестри (диригент — Ігор Маркевич). Час від часу Гусарук дає самостійні речиталі в радіо.

Люба Жук почала музичні студії в Державній Консерваторії в Грацу, Австрія, продовжувала їх і скінчила в Монтреалі під керівництвом Гельмута Блуме і Любки Коллеси. Від двох років Люба Жук працює як викладач-педагог в МекҐільській Консерваторії в Монтреалі, але рівночасно поглиблює свої студії як виконавець - соліст. В 1957 році вона була учасником Міжнародньої Літньої Академії при Моцартеум в Зальцбурґу, Австрія, а останнього літа брала участь в окремому курсі для піяністів-віртуозів при славній літній Школі Мистецтв в Банфі, Альберта, місці зустрічі мистців Америки.

Головною точкою програми Є. Гусарука була скрипкова Соната А-Дур Цезара Франка, французького композитора другої половини 19-го століття, музика якого сповнена бурхливих емоцій. Слухаючи його музики, зразу можна собі усвідомити, що під спокійною зовнішньою формою твору криються палкі пристрасті. Конфлікт між удуховленими аспіраціями і бурхливими почуттями приймає в його уяві форму вічного змагу між добром і злом, між вірою і сумнівами. Цей символізм висловлений з великою силою у виконуваній Гусаруком Сонаті А-Дур. Чергування ніжноліричних тем із аґресивно-ритмічними віддзеркалює душевний стан композитора, його паломництво з темряви до світла, із внутрішньої бурі до заспокоєння і тріюмфу. Є. Гусарук передав цю сонату з повним розумінням, набагато краще, може, ніж інші точки програми, Гаванез — Сен-Санта і румунські танці — Бартока, які, на нашу думку, не зовсім відповідають музичному „кредо" виконавця. Його молодечий ентузіязм, бурхливе шукання правди, зудар земського з неземським, конфлікт серця з розумом, спонтанно виявилися в виконуваній Сонаті. Є. Гусарук, — скрипаль непересічного формату.

Піяністка Люба Жук вже в підборі своєї програми виявила себе досвідченим музикою. Центральною точкою її виступу була фортепіянова Сюїта — оп. 14 Бейли Бартока, попереджена „Мрією" Н. Нижанківського, три мініятюри Якименка доповняли її виступ.

Бейла Барток багато часу присвятив збиранню народного мадярського фолкльору. Щоб мати позитивну наставу до життя, він вважав своїм першочерговим завданням врости корінням в ґрунт своєї батьківщини і бути утотожненим із своїм окруженням. Рівночасно він прагнув піднестися понад національні кордони і місцеві інтереси, щоб могли заговорити великим голосом до всього людства, дати твори, які були б національними по формі, універсальними по змісту. Доба, що в ній живемо, залишила яскравий слід на творчості Бартока. Йому не був чужий гарячковий пульс великого міста, ритм машини модерного життя, компліковані проблеми сучасного людства.

Слухаючи його фортепіянової суїти у виконанні Люби Жук ми пережили велике душевне напруження. Динамічний ритм, розбурхані пристрасті, що часом доходять до демонічних вибухів, (головно частини Скерцо і Аллеґро Мольто) прямо приголомшують слухача.

Інтерпретація творів Б. Бартока, а зокрема згадана фортепіянова сюїта ставить виконавцеві тяжке і відповідальне завдання. Відтворити задум творця музичного твору з мертвих нотних листків, воз'єднати власну індивідуальність з індивідуальністю композитора, піднестися до його висот, дано тільки непересічним мистцям з глибокою інтуіцією, і розвиненою всесторонніми музичними студіями.

Таким мистцем виконавцем виявила себе Люба Жук у виконуванні Сюїти Б. Бартока. Слухаючи її інтерпретації, ми були свідками не частого явища, коли мистцеві виконавцеві вдається злитися в одне з творцем виконуваного твору та включити а в д и т о р і ю у спільне велике душевне пережиття. Таке досягнення є найбільшою нагородою для правдивого мистця виконавця, який свідомий свого призначення — служби людському генію.

Олександер Ю. Рудницький

● **Аж тепер вдалося знайти на Алясці,** на горі Ілімна, літак, який розбився у сніговій хуртовині 22-го грудня. Всі 15 осіб, які були на літаку, згинули.

ПОКАЯННА ЗАЯВА БУЛҐАНІНА

(Закінчення зі стр. 2)

вєсиння і в інших справах я не був з Малєнковим, Кагановічем і Молотовим. Я був з більшістю Президії ЦК, я був з Центральним Комітетом і боровся за лінію партії і здійснював її у своїй практичній роботі. Але, як воно не сумно для мене, факт залишається фактом: коли в 1957 році активно розгорнулась антипартійна діяльність Малєнкова, Каґановіча, Молотова і Шепілова, я приєднався до них, підтримав їх і став їх прихильником та спільником. Бувши тоді головою Ради Міністрів, я став не тільки їх спільником, але й номінально їх лідером. Антипартійна група збиралася у мене в кабінеті і у мене ж домовлялася щодо своєї а н т ипартійної фракційної роботи. Таким чином, навіть, якщо я якийсь час правильно і по-партійному поводився, то після того я по суті поділив з ними увесь антипартійний бруд".

Закінчив Булґанін свою заяву урочистим каяттям й обіцянкою... виправитися: „На цьому місці заявляю з усією відвертістю й щирістю, що буду чесно, не жалуючи сил, намагатися здійняти з себе ганебне тавро. Я обіцяю Центральному Комітетові, що буду чесним і відданим членом комуністичної партії, і я буду таким. Повторюю, я докладу всіх сил до того, щоб на ділі виправдати високе звання члена партії і разом з партією боротися за її справу, за справу комунізму".

Не зважаючи на все це каяття й обіцянки, чергові промовці, що виступали після Булґаніна на сесіях грудневого пленуму ЦК, зараховували його вперто до „антипартійної групи", в тому ж порядку, як його визначив Хрущов, і з такою ж, а то й ще дошкульнішою лайкою. Сам же Хрущов у заключних своїх виступах Булґаніна зігнорував, не згадавши про нього і про його заяву ані словом.

О. Р.

Ітон називає Доллеса фанатиком, а Хрущова — щирим миролюбцем

Монтебелльо, К в е б е к. — Сайрус Ітон, клівлендський промисловець і симпатик Нікіти Хрущова, 28-го грудня відзначив свої 75-народини і при цій нагоді назвав державного секретаря Джана Форстера Доллеса „фанатиком" і „хворою людиною", яка не повинна мати впливу на визначування політичної лінії Заходу супроти СССР. „Найкращим новорічним дарунком для Заходу була б резиґнація Доллеса", — заявив Ітон на пресовій конференції після того, як дістав побажання від Хрущова і амбасадора СССР до ЗДА Меншікова. Він їздив до Москви, де конферував із Хрущовим, а після того твердив, „що комуністичні ватажки „щиро бажають миру", але Доллес до цього не допускає. Прислали Ітонові побажаня і такі визначні американці: сенатор Стюарт Самінґтон, суддя Найвищого Суду в ЗДА Вільям Даґлес і голова спілки вуглекопів — Джан Л. Луїс.

На Кипрі далі кипить

Нікозія. — Однаково грецька, як турецька публічні опінії гостро зареаґували на нове розпорядження кипрського губернатора сера Гю Фута, що підвищує ціни на газоліну, хліб і дозволи для автомобільних водіїв. Губернатор мотивує своє зарядження потребою дістати додаткові джерела фондів, потрібних для ведення війни проти терористів з підпільної організації ЕОКА. Кипрсько - турецький часопис називає нову підвишку цін „раком, що нищитиме бюджет Кипру", а турки ремствують, що вони мають нести матеріяльний тягар підпільної акції греків проти Англії. Покищо питання безпосередніх переговорів між Англією, Грецією і Туреччиною відносно Кипру зайшло у сліпий кут.

Братерська подяка

В таборі Ст. Мартин, Австрія, є українська недільна школа, яку відвідує 11 українських дітей. Це є діти бідних українських родин, які через хворобу не могли виїхати за океан, а доля прирекла їх жити в Австрії. Але наші діти не є одинокі, бо їм помагають грішми українські діти українознавчої школи в Дітройті — Схід.

За цю допомогу наші діти складають найсердечнішу братерську подаку дітам українознавчої школи Дітройт-Схід.

Рівночасно діти наші та батьки складають братерську подяку голові Батьківського Комітету панові Осипові Кушнірові та дир. школи п-ві д-рові Миронові Дольницькому, які приклали найбільше своєї праці в цій допомоговій акції „Діти — дітям".

Дякують наші діти і батьки також учителям тієї школи, які виховують своїх учнів в такому братерсько - національному дусі, — любити ближнього. Всі учителі українознавчої школи м. Дітройт-Схід час від часу посилали допомогу і учительці пані Бур'ян, яка веде українську недільну школу в таборі Ст. Мартин. За цю допомогу я складаю їм найсердечнішу подяку та бажаю успіхів у їх виховній культурно - національній праці — виховати українське молоде покоління на славу Україні.

К. Бур'ян
Австрія

ЧАРЛІ ЧАПЛІН ЗАПЛАТИВ ПОДАТКІВ НА СУМУ $425,000

Вашинґтон. — Чарлі Чаплін жив у ЗДА 42 роки, але в 1952 році виїхав із цієї країни, завинивши 700,000 в незаплачених податках. Він не вертається до ЗДА, але погодився заплатити 425,000 залеглих податків, на що Податковий Уряд радо погодився, бо інакше важко було б стягнути залеглі податки від цього кінового артиста, який живе в Англії і Швайцарії, бо він тут не залишив жадного мастку.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

МІННЕАПОЛІС, Міннес. — **Річні Загальні Збори**, 345 Від. відбудуться в неділю, 4-го січня 1959 р., в год. 12-ій впол., відразу ж по Службі Божій, у парафіяльній залі української православної церкви св. Арх. Михаїла. На денному порядку: 1. Читання та затвердження протоколу попередніх Загальних Зборів Відділу; 2. Звіт уступаючої Управи Відділу; 3. Поточні справи Відділу; 4. Вибір нової Управи Відділу на 1959 рік. Присутність всіх дорослих членів обов'язкова. — Управа Віділу: М. Каркоць, П. Ковалів, М. Дербуш, О. Пилатюк.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, Відділ 388, повідомляє своїх членів, що **Річні Збори** відрбудуться в неділю, 4-го січня 1959, в год. 1.30 по полудні, у УНДомі, 4 Ворд вул. Просимо членок і членів бути присутніми на зборах. На порядку: звів контролі, вибір уряду на 1959 рік. Проситься членів, котрі мають платити в січні свій розмет річний, піврічний і місячний, можуть заплатити по зборах так, щоби по домах ваших не ходити і не докучати вам. Кожний член знає, що має заплатити в січні розмет. — Т. Весоловський, предсідник, В. Паньків, касир, Е. Воловняк, секретарка.

ВІЛМИНҐТОН, Дел. — Повідомляється всіх членів Б-ва св. Володимира, Відд. 173, що **Річні Загальні Збори** відбудуться в суботу, 3-го січня 1959 р., в залі під церквою св. о. Миколая — при 608 S. Heald St., в год. 8-ій веч. Програма зборів буде подана на місці. Присутність членів обов'язкова. — Управа.

Посмертні Згадки

ЯКІВ ЩИГОЛ, член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 14-го грудня 1958 р., в лікарні, на серцеву недугу, в 71-му році життя. Покійний народ. 1887 р. в селі Піддубці, пов. Рава Руська, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Серафіну. Похорон відбувся 17-го грудня 1958 р., з похоронного заведення до церкви св. Юрія, а опісля на цвинтар Оливна Гора. — В. Й. П!

В. Гасій, секр.

МИКОЛА СОВИН, член 170-го Відділу в Джерзі Ситі помер 20-го грудня 1958 р., проживши 43 роки. Покійний походив із села Горуцко, повіт Дрогобич, Західня Україна. Полишив у смутку дружину Анґелю, сина і дочку. Похорон відбувся у вівторок, 23-го грудня з церкви св. Петра і Павла на кладбище Святого Хреста. В. Й. П.

І. Грабар, секр.

ТАРЗАН, ч. 4186. Женіть їх вниз!

Найближчого дня Вест повів своїх тубільців до відкритого терену, по обох боках якого були скали, і наказав їм приготовити динаміт!

А тоді, кладучи ярди запального місця аж до безпечного місця, залучив вибуховий матеріял.

— Гаразд! — гукнув він із зворушенням. — Гоніть вниз стадо... Женіть через просмик!